

Sygn. akt III KRS 42/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z odwołania Z. K.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] /2014 z dnia 9 maja 2014 r. w przedmiocie uchylenia prawomocnej uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] /2013 z dnia 5 listopada 2013 r., dotyczącej przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w J. (M.P. z 2013r., poz. 155),

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 września 2014 r.,

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu odwołania Z.K. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z 5 listopada 2013 r., nr [...] /2013, w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na trzy wolne stanowiska sędziowskie w Sądzie Okręgowym w J., ogłoszone w Monitorze Polskim z 2013 r., poz. 155,

wyrokiem z 20 marca 2014 r., sygn. III KRS 4/14, uchylił zaskarżoną uchwałę w części dotyczącej T. J. S. , R. S. , A. W. B. oraz Z. K. i w tym zakresie przekazał sprawę Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wskazał, że Rada uchwałą przedstawiła Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na trzy wolne stanowiska sędziowskie w Sądzie Okręgowym w J., sędziów Sądu Rejonowego w J. – T. J. S. i R. S. oraz sędzię Sądu Rejonowego w Z. A. W. B.. Jednocześnie nie przedstawiła kandydatur zgłoszonych przez sędzię S. M. B. M. , A. E. K. R. , L. O. K. , J. S. oraz sędziego Z. K.. Uchwałę zaskarżył sędzia Sądu Rejonowego Z.K.. Zarzucił między innymi, że Rada podjęła uchwałę z naruszeniem art. 58 § 1 i 2 ustawy z 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, przez przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia wyników trzech głosowań zgromadzenia ogólnego przedstawicieli sędziów Sądu Apelacyjnego przeprowadzonych na grupy kandydatów wyodrębnione ze względu na ich preferencje co do pracy w konkretnych wydziałach Sądu. Sąd Najwyższy uchwałę Rady uznał za wadliwą, gdyż w wyborze kierowała się poparciem środowiska sędziowskiego dla przedstawionych kandydatur, konstatując, że „cała ich trójka” uzyskała pozytywne opinie kolegium Sądu Apelacyjnego w (...), a na zgromadzeniu przedstawicieli sędziów Apelacji (...) poparcie w kolejności – R. S., A. W. B. i T. J.S. . Po analizie poparcia pozostałych kandydatów Rada stwierdziła, że żaden inny kandydat nie uzyskał nawet zbliżonych wyników. To stwierdzenie Rady zostało oparte na wynikach trzech odrębnych głosowań obejmujących grupy kandydatów na stanowisko sędziowskie w Sądzie Okręgowym w J. w zależności od ich oświadczeń co do wyboru preferowanego wydziału tego Sądu. Wyniki te, wyrażone w liczbach ujawniały, że w zgromadzeniu przedstawicieli sędziów Apelacji (...) głosowało 98 sędziów. W pierwszym głosowaniu, opisanym jako dotyczące stanowiska w wydziale cywilnym, oddano 65 głosów poparcia dla A. W. B., 43 głosy poparcia dla S. B. M., 31 głosów poparcia dla J. S., 32 głosy poparcia dla L. O. K., 25 głosów poparcia dla A. K. R., 44 głosy poparcia dla Z. K. i 51 głosów poparcia dla T. S.. W drugim głosowaniu – na drugie stanowisko w wydziale cywilnym - za A. W. B. głosowało 59 osób, za S. B. M. 42 osoby, za J. S. 39 osób, za L. O. K. 33 osoby, za A. K. R. 34 osoby, za Z. K. 41 osób, a za T. S. 51. W trzecim

głosowaniu, na stanowisko sędziego w wydziale pracy i ubezpieczeń społecznych, oddano głosy tylko na R. S. (82) i Z. K. (34). Przedstawione wyniki głosowania nie mogły stanowić o ocenie kandydatów wymaganej od zgromadzenia na podstawie art. 34 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (usp), uwzględnianej przez zespół Krajowej Rady Sądownictwa przy opracowaniu listy rekomendowanych kandydatów (art. 35 ust. 1 ustawy o KRS). Właściwy sposób uzyskania oceny, przewidziany w art. 58 usp, polega na rozpatrzeniu wszystkich kandydatur na tym samym posiedzeniu zgromadzenia i ich ocenę w drodze głosowania. W przepisie tym jest mowa o jednym głosowaniu. W związku z tym, że zgromadzenie ogólne ocenia kandydatów, a nie wyłania ich ani i nie eliminuje, głosowanie członków zgromadzenia ma charakter precedencyjny (rankingowy), którego cel może być spełniony tylko wówczas, gdy członkowie tego samego posiedzenia zgromadzenia ogólnego oddadzą głosy jednocześnie co do wszystkich kandydatów. Te same zasady kierują głosowaniem przewidzianym w art. 37 ust. 1 ustawy o KRS, obejmującym wszystkie zgłoszone kandydatury łącznie. Na podstawie jego wyników Rada podejmuje uchwałę obejmującą rozstrzygnięcia w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego oceniając jednocześnie wszystkich kandydatów. Dzielenie kandydatów na grupy i głosowanie na niektórych z nich nie daje wyniku wyłonienia kandydatów na wolne stanowisko w danym sądzie; inne szanse w głosowaniu mają kandydaci w konkurencji z wszystkimi kandydatami, a inne w konkurencji z ich niepełnym zestawem. Tylko głosy oddane jednocześnie na wszystkich uwidaczniają porównanie odpowiednich cech wszystkich kandydatów. Rzecz jasna, głosy uzyskane w każdym z tych głosowań nie sumują się, lecz nie można pominąć, że trzykrotne zagłosowanie na jednego z kandydatów, sędziego Z. K., ujawniło wysokie poparcie dla niego, choć dało nieoczywisty wynik 119 głosów. W rezultacie sposób głosowania przez zgromadzenie przedstawicieli sędziów Apelacji (...) na kandydatów do stanowisk sędziego w Sądzie Okręgowym w J. spowodował uzyskanie wyniku, który nie ujawniał ocen ani preferencji tego zgromadzenia co do osób, które zgłosiły swoje kandydatury na wolne stanowiska w tym Sądzie. W piśmiennictwie trafnie podniesiono, że obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości, o którym mowa w art. 56 usp, dotyczy wolnego stanowiska w sądzie bez określania, z jakim wydziałem sądu,

a więc z jaką specjalizacją prawniczą jest ono związane. Wspiera to pogląd odwołującego się, że o tym, kto do którego wydziału sądu będzie przydzielony, decyduje się po procesie rekrutacji i wręczeniu nominacji przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, stosownie do art. 22a usp, natomiast podczas konkursu takiego podziału nie można dokonywać. Wybór spośród uczestników konkursu osoby mającej być przedstawioną Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie na wolne stanowisko sędziowskie powinien uwzględniać specyfikę i potrzeby sądu, do którego pretenduje kandydat, jednak niedopuszczalne jest ustawianie głosowania w sposób zapewniający obsadę konkretnych wydziałów z naruszeniem zasady jednakowego dostępu do służby publicznej (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 29 listopada 2007 r., SK 43/06, Z.U. 2007/10A, poz. 130). Z całą pewnością ocena grup sędziów, którzy zadeklarowali chęć pracy w konkretnym wydziale sądu lub nie złożyli deklaracji pracy w innym wydziale, oznacza wyeliminowanie niektórych z kręgu osób mogących skutecznie ubiegać się o stanowisko sędziego według różnicującego kryterium znajomości określonej dziedziny prawa. Rada podjęła uchwałę na podstawie stanowiska zespołu nieuwzględniającego wymaganej w art. 35 ust. 2 pkt 2 i art. 37 ust. 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oceny przydatności kandydatów na stanowisko sędziowskie w Sądzie Okręgowym w J., biorąc pod uwagę jedynie ocenę kwalifikacji rozpatrywanych kandydatur do pełnienia urzędu sędziowskiego w jednym z wydziałów tego Sądu. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 44 ust. 3 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa.

Krajowa Rada Sądownictwa 9 maja 2014 r. podjęła dwie uchwały dla realizacji wskazań Sądu Najwyższego. Pierwszą - nr [...] /2014 - postanowiła ponownie rozpatrzyć sprawę w przedmiocie powołania kandydatów na trzy wolne stanowiska sędziego Sądu Okręgowego w J., obwieszczone w MP z 2013 r., poz. 155. Rada przyjęła, że ustalone okoliczności i sposób głosowania przez Zgromadzenie Przedstawicieli Apelacji (...) na kandydatów do wolnych stanowisk sędziego w Sądzie Okręgowym w J. oraz uzyskany – jak podkreślił Sąd Najwyższy – nieoczywisty wynik tego głosowania stanowią nowe okoliczności w rozumieniu art. 45 ust. 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i uzasadniają na podstawie tego przepisu ponownie z urzędu rozpatrzenie sprawy. Drugą - nr (...) - postanowiła

uchylić uchwałę z 5 listopada 2013 r. (nr (...)) w pozostałej części wobec pozostałych uczestników postępowania, czyli w odniesieniu do S. M. B. M. , A. E. K. R., L.O. K. i J. S..

Uchwałę Rady z 9 maja 2014 r., nr 205/2014, zaskarżył Z. K. i wniósł o jej uchylenie. Zarzucił naruszenie przepisów ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa: 1) art. 45 ust. 1 przez nieuzasadnione przyjęcie, że ujawnione zostały nowe okoliczności w sprawie, jednocześnie brak (jest) wniosku uczestników postępowania o ponowne rozpatrzenie sprawy; 2) art. 42 przez niesporządzenie uzasadnienia uchwały i nedoręczenie uczestnikom postępowania; 3) art. 43 ust. 1 i 2 przez bezpodstawne wzruszenie prawomocnej uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...]/2013 w części niezaskarżonej i bezpodstawne nadanie osobom niebędącym uczestnikami tego postępowania takiego statusu; 4) art. 33 ust. 2 pkt 1 i 2 przez nie branie pod uwagę udostępnionej dokumentacji w sprawie oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone, a bezpodstawne poszukiwanie nowych dowodów.

W odpowiedzi Krajowa Rada Sądownictwa wniosła o odrzucenie odwołania, ewentualnie o jego oddalenie. Wskazała, że obie uchwały z 9 maja 2014 r. składają się na jedno postępowanie i stanowią konsekwencję wyroku Sądu Najwyższego z 20 marca 2014 r. Są to uchwały dotyczące dalszego toku postępowania w otwartym na nowo postępowaniu nominacyjnym i dlatego wątpliwości budzi dopuszczalność ich zaskarżenia. Uchwały nie naruszają praw skarżącego ani nie rozstrzygają o prawach i obowiązkach uczestników postępowania. W procedurze konkursowej nie wypełniono obowiązku przeprowadzenia oceny kandydatur zgodnie z wymogami art. 58 usp. Konieczne jest uzupełnienie, stosownie do art. 30 ust. 1 ustawy o KRS, dokumentacji o prawidłowe wyniki oceny Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Apelacji (...). Uchybienie dotyczy wszystkich kandydatów i stanowiło powód wydania zaskarżonych uchwał w zakresie obejmującym całą pierwotnie wszczętą procedurę konkursową.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty odwołania nie są zasadne i dlatego nie zostało uwzględnione.

1. Zasada. Skarżący niezgodność uchwały z prawem łączy w pierwszej kolejności z naruszeniem art. 45 ust. 1 ustawy o KRS. Przepis ten pozostawia jednak uznaniu Rady („*Rada może*”) ponowne rozpatrzenie sprawy. Skoro Rada uznała za właściwe ponowne rozpoznanie sprawy to trudno zakwestionować to stanowisko, gdyż wówczas Sąd wkroczyłby w sferę uznania i ograniczałby Radę, która jest organem konstytucyjnym (art. 186-7 Konstytucji). Już tylko z tych przyczyn ingerencja Sądu Najwyższego powinna być wstrzemięźliwa. Nie chodzi przy tym o decyzję merytoryczną, lecz o uchwałę proceduralną, podjętą z urzędu dla zapewnienia prawidłowego postępowania. Rada może z urzędu ponownie rozpatrzyć sprawę, co wskazuje na potrzebę weryfikacji czy sanacji sprawy nawet bez wniosku zainteresowanego. Jest to sytuacja odmienna od innych procedur, w szczególności sądowych. Nie jest to regulacja kazuistyczna, czyli na wzór procedury administracyjnej, cywilnej czy karnej. Ustawa o KRS jest ustawą równorzędną do innych ustaw i tym samym samodzielną w tym zakresie (ponownego rozpatrzenia sprawy). Niezasadnie skarżący zarzuca więc niespełnienie przesłanek z art. 403 § 2 k.p.c., gdyż nie jest to wznowienie postępowania w sprawie sądowej (cywilnej). Chodzi o ponowne rozpatrzenie sprawy a nie o rodzajowe wznowienie postępowania sądowego, które w przypadku sprawy cywilnej ogranicza się tylko do badania konkretnej (zastrzeżonej w ustawie) podstawy wznowienia i jej wpływu na uprzednie rozstrzygnięcie (orzeczenie). Taka sytuacja nie występuje na gruncie art. 45 ust. 1 ustawy o KRS. Celem jest ponowne rozpatrzenie sprawy ze względu na ujawnienie nowej okoliczności. Ustawa nie określa tej okoliczności pozostawiając Radzie ocenę czy ze względu na jej ujawnienie zachodzi konieczność ponownego rozpatrzenia sprawy.

2. *Causa*. Zarzut, że podstawą wydania skarżonej uchwały nie może być wyrok Sądu Najwyższego z 20 marca 2014 r., sygn. III KRS 4/14, nie jest zasadny. Wyrok ten uchylił pierwotną uchwałę Rady w sprawie (z 5 listopada 2013 r., nr [...] /2013) i w tym zakresie nie ma żadnych wątpliwości, że sprawa powinna zostać ponownie rozpoznana. Stanowisko Sądu Najwyższego wiąże Radę na zasadzie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 398²⁰ k.p.c. i art. 44 ust. 3 ustawy o KRS. Rzecz jednak w tym, że w aspekcie podstawy z art. 45 ust. 1 ustawy o KRS nową okolicznością nie jest tylko wyrok Sądu Najwyższego, lecz przede wszystkim

wady faktyczne i prawne jakie zostały w nim ujawnione. Chodzi o etap konkursu łączony z wyrażeniem poparcia dla kandydatów na zgromadzeniu ogólnym sędziów. Podział i sposób głosowania na kandydatów do poszczególnych wydziałów nie były prawidłowe. Wskazane przez Sąd Najwyższy mankamenty i ich negatywna ocena wiążą Radę w zakresie prawnej kwalifikacji wadliwości tego etapu postępowania. Odnoszą się do wszystkich kandydatów biorących udział w konkursie na etapie przed podjęciem pierwotnej uchwały przez Radę. To, że nie wszyscy kandydaci zaskarżyli uchwałę nie oznacza, że „zbędne” jest ponowne rozpatrywanie sprawy również w odniesieniu do tych kandydatów. Doszłoby wówczas od wypaczenia (hybrydy), gdyż to co powinno być prawidłowe wobec wszystkich kandydatów, zostałoby powtórzone tylko z udziałem części kandydatów. Innymi słowy sanowanie wadliwości powinno obejmować wszystkich, których wadliwość dotyczyła, wszak naruszono podstawowe reguły (art. 58 § 1 i 2 usp oraz art. 35 ust. 2 pkt 2 ustawy o KRS). Tylko wówczas będzie zagwarantowane prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach (art. 60 Konstytucji).

3. Bez znaczenia jest to, czy Rada dostrzegła lub czy w ogóle była świadoma wadliwości głosowania na zgromadzeniu ogólnym sędziów. Pojęcie nowych okoliczności na gruncie art. 45 ust. 1 ustawy o KRS nie ma definicji, dlatego nie ma podstaw do redukowania ich zakresu tylko do kwestii faktycznych. Nawet w procedurze cywilnej o wznowieniu postępowania nie decydują tylko kwestie faktyczne (por. 401¹ k.p.c., art. 403 § 2 k.p.c. *w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego*, art. 403 § 4 k.p.c.). Uprawnione jest stwierdzenie, że nowe okoliczności mogą obejmować również kwalifikację prawną danego zdarzenia, czyli inną niż przyjmowana poprzednio przez Radę. Nie chodzi o zmianę prawa (ustawy), ale o sytuację, która wystąpiła w tej sprawie, czyli ujawnienie wadliwości w postępowaniu, których Rada nie wzięła pod uwagę.

4. Brak odrębnego uzasadnienia skarżonej uchwały nie jest wystarczającą podstawą do jej uchylenia, gdyż przyczyna jej podjęcia i sama *causa* (problem) są wystarczająco klarowne. Zarzut naruszenia art. 42 ust. 1 ustawy o KRS nie ma wpływu na uchwałę (odpowiednio na wynik sprawy - art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS). Sekwencja wszystkich uchwał Rady

podjętych w sprawie w przedmiocie powołania kandydatów na trzy wolne stanowiska sędziowskie w Sądzie Okręgowym w J. obwieszczone w MP z 2013 r., poz. 155, czyli pierwotnej z 5 listopada 2013 r., nr [...] /2013 i uchylonej przez Sąd Najwyższy wyrokiem z 20 marca 2014 r., III KRS 4/14 oraz uchwał Rady wynikających z tego wyroku, czyli z 9 maja 2014 r. nr [...] /2014 i nr [...] /2014, sprowadza się do kwestii, czy w dalszym postępowaniu ma uczestniczyć tylko część czy wszyscy kandydaci. Odpowiedź jest oczywista i została udzielona już wyżej.

5. Traci więc na znaczeniu zarzut naruszenia art. 43 ust. 1 i 2 ustawy o KRS. Reguła prawomocności uchwały, w odniesieniu do tych, którzy nie wnieśli odwołania od uchwały, nie wyłącza stosowania również do nich przepisu art. 45 ustawy o KRS. Z przepisu tego nie wynika zastrzeżenie, że nie stosuje się go do tych kandydatów, którzy nie wnieśli odwołania. Z drugiej strony niezasadne są obawy skarżącego co do zakresu uznania i korzystania przez Radę z tego przepisu. W tej sprawie spełnia się określona causa ponownego rozpatrzenia sprawy. Rada nie powinna podjąć pierwotnej uchwały w sprawie, czyli uchwały z 5 listopada 2013 r., nr [...] /2013, gdyby dostrzegła lub należycie oceniła nieprawidłowość w głosowaniu na zgromadzeniu ogólnym sędziów. Przed skarżoną uchwałą Rada podjęła uchwałę nr [...] /2014 w sprawie ponownego rozpatrzenia sprawy, w której wyraźnie stwierdziła, że brak jest prawidłowej opinii środowiska, która jest jednym z równorzędnych kryteriów, co skutkuje brakiem możliwości wszechstronnej oceny kandydatów.

6. Nie jest zasadny wniosek o odrzucenie odwołania. Rada podjęła uchwałę i co do zasady uchwała podlega zaskarżeniu (art. 44 ust. 1 ustawy o KRS). Nie ma podstaw do odejścia od tej reguły. Skarżona uchwała nie może być redukowana tylko do „dalszego porządku i toku postępowania w otwartym na nowo postępowaniu”, gdyż określa krąg kandydatów, a więc dotyczy ich indywidualnych praw podmiotowych. Inna jest też sytuacja skarżącego w dalszym postępowaniu. Ponadto Rada sama w odpowiedzi na odwołanie podaje, że „w niniejszej procedurze konkursowej nie wypełniono obowiązku przeprowadzenia oceny kandydatur zgodnie z wymogami art. 58 usp. Dlatego też Rada uznała za konieczne uzupełnienie, stosownie do art. 30 ust. 1 ustawy o KRS, dokumentacji o

prawidłowe wyniki oceny Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Apelacji (...)". Uchybienie dotyczyło wszystkich kandydatów i to stanowi powód wydania uchwał w zakresie obejmującym całą pierwotnie wszczętą procedurę konkursową.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398¹⁴ k.p.c. i art. 44 ust. 3 ustawy o KRS.